

Privatizacija ili propast metalskih firmi

Radovan Radović

Beograd

Opstanak i razvoj metalske industrije uslov je opstanka i razvoja Srbije i zbog toga je reindustrijalizacija jedini ozbiljan i održiv put u ekonomski oporavak zemlje. Glavni adut zemlje ne sme da bude samo poljoprivreda, već mora biti industrija, odnosno reindustrijalizacija, kaže za „Privredni pregled“ sekretar Udruženja za metalnu i elektroindustriju u Privrednoj komori Srbije Ljubiša Obradović, dodajući da je za reindustrijalizaciju Srbije potreban dugoročan plan a koji ne bi trebalo da menja svaka nova vlast. On je ocenio da će u ovoj godini, bez ozbiljnijih ulaganja, industrija teško moći da se ozbiljno pokrene, a strateške grane u koje treba ulagati su energetika, poljoprivreda, infrastruktura i IT sektor. „Ukoliko država, i to po hitnom postupku, ne privatizuje preostala velika preduzeća iz ovog sektora, metalcima se u Srbiji ne piše dobro. Poznavajući priliku u ovoj industriji slažu se da je izvoz ozbiljna šansa, ali fabrike nemaju obrtnih sredstava, a potrebno je uložiti u moderne tehnologije kako bi se dobio konkurentan proizvod, napominje Obradović.

(strana 3)

„U ovom trenutku najveći problem su pre svega FIAT koji je prošle naše industrije je zapravo mašinski godine imao izvoz blizu dve milijarde dolara i uvoz od 1,4 milijarde dolara, kao i tehnologije koje datiraju od pre dve decenije. Oko 5.000 voz u vrednosti od 170 miliona a preduzeća koja čine ovaj sektor, a uvoz od 23 miliona dolara, tu je i zapošljavaju 105.000 radnika, ko- Gorenje kao i mnoge druge kompanije najčešće samo između deset i trideset odsto proizvodnih kapaciteta, a govore da mi imamo proizvode učešće metalske industrije u ukup- svih mogućih kvalitetu koje traži najprodavniji u Srbiji je 10 od- Evropska unija ali nažalost niskih snage. Tokom 2012. ovaj sektor je uvezao robe u vrednosti od 3,3 milijarde a uvoz je bio pet milijar- di dolara a pokrivenost izvoza je bila 60 odsto. Prošle uglavnom manja i srednja predu- godine izvoz je bio znatno veći i zeća, koriste kapacitete i do sto od- iznosio je 5,3 milijarde dolara a sto i beleže skroman, ali stalan rast uvoz je bio 7,2 milijarde dolara proizvodnje ali kako kaže ne mogu gde je pokrivenost izvoza uvozem u zemlji da mala i srednja predu- iznosila 72 odsto. Ovo je ogromno zeća budu glavni nosioci proiz- povećanje i taj trend se zadržao i u vodnje i razvoja industrije već to prva tri meseca ove godine. Glav- moraju biti velika preduzeća poput ni spoljnotrgovinski partneri su IMT-a i IMR-a gde je 95 odsto do- nam i dalje Italija i Nemačka. U maća roba uključena u finalni pro- Italiju smo izvezli 1,4 milijarde a izvod i gde je uključeno od 150 do uvezli 1,7 milijardi dolara dok smo 200 kooperanata.

u Nemačku izvezli robe u vredno- „Za traktore IMT-a i IMR-a, ko- sti od jedne milijarde a uvezli robeji su relativno jeftini i ne tako u vrednosti od 1,3 milijarde dola- komplikovani proizvodi, zaintereso- ra. Što se tiče kompanija sa većin- sovani su kupci uz Afrike i Indije a skim stranim vlasništvom one firme iz Kine zainteresovane su za učestvuju sa 70 odsto u izvozu što strateško partnerstvo u predu- je značajno i to treba podržati. Tuzećima koja proizvode poljopri- vredne mašine i traktore. U Srbiji ima blizu 450.000 traktora starih u

proseku oko dve decenije. Za ob- novu voznog parka potrebno je go- dišnje proizvesti 15.000 novih traktora i oni bi se mogli proizvo- diti u domaćim fabrikama, a dobar deo te mehanizacije sad se uvozi. Industrija motora Rakovica ima ugovor o izvozu 15.000 traktora u Etiopiju u narednih pet godina a vrednost posla je 17 miliona evra. Ali šta vredi ugovor kad ova fabri- ka godišnje uspe da proizvede neš- to više od hiljadu traktora. Slično stanje je i sa kombajnima. Sa ovom proizvodnjom možemo da budemo konkurentni i u svetu, a kada bi se domaćim prodavcima i kupcima davale subvencije, značajno bi se smanjio uvoz i po- većao izvoz poljoprivredne meha- nizacije, ali i zaposlenost“, kaže Obradović.

On šansu za izlaz iz ove situaci- je vidi u činjenici da velike svetske kompanije nastavljaju da sele pro- izvodnju u regione sa nižim troškovima i većina tih kompanija vidi u Srbiji mogućnost kvalitetne i jeftine radne snage, geografsko- strateški položaj, slobodne trgo- vinske zone i kompletnu infra- strukturu bez plaćanja. Srbija ima sporazume o slobodnoj trgovini sa Rusijom, Belorusijom, Ukrajinom, Kazahstanom, EU, Ceftom, Ef- tom, Turskom i Iranom, a to je ogromno tržište ali koje na žalost mi ne možemo da pokrijemo jer nemamo robu za izvoz. Sve zemlje žele da iskoriste mogućnost slo- bodnog izvoza iz Srbije, ali uslov je da roba mora biti 51 odsto srp- skog porekla. Uvozimo kamione i automobile, a FAP, „Ikarbus“, „Neobus“ i „Goša“ stoje. Proiz- vodni kapaciteti u ovom sektoru se koriste do 30 odsto, negde i ma-rije“, zaključuje Obradović.

Najveći problemi metalnog sektora

- nedostatak dugoročne razvojne strategije
- neefikasan proces privatizacije i restrukturiranja
- konstantni problemi naplate potraživanja
- izostanak mera zaštite domaćih proizvoda
- visoko učešće sive ekonomije
- nekontrolisani uvoz nekvalitetnih proizvoda
- niska tehnološka opremljenost